

UTKAST TILL TEMAINITIATIV OCH PRIORITETSOMRÅDEN FÖR RSF-PROGRAM 2020

Versioner som kommer att behandlas vid offentlig tillställning 28.5.2019. Efter tillställning Rådet för strategisk forskning fortsätter att arbeta med initiativet och föreslår tema- och prioritetsområden till statsrådet i juni 2019.

Obs: Tematexterna är utkast som eventuellt kommer att modifieras. Om det förekommer skillnader mellan den finska versionen av detta dokument och den svenska översättningen är det den finska texten som gäller.

INNEHÅLL:

1. temautkast: Klimatförändringen och människan
2. temautkast: Informationsläskunnighet och kunskapsbaserat beslutsfattande

Utkast till prioriteringar: Social gemenskap

KLIMATFÖRÄNDRINGEN OCH MÄNNISKAN

13.5.2019 utkast

Forskningstemat efterlyser lösningar på frågan om människans möjligheter att stävja klimatförändringen eller ta fram alternativ till anpassning och hur samhället kan utforma dessa alternativ på ett hållbart och jämlikt sätt.

Konsekvenserna av klimatförändringen varierar såväl mellan individer och samfund som mellan lokala och globala betingelser. Människorna känner ovisshet och frustration inför svårigheterna att bilda sig en uppfattning om konsekvenserna av olika slags avgöranden. Därför är det svårt att reagera på klimatförändringen och att ta fram lösningar för att stävja klimatförändringen eller anpassa sig till den. På samfunds- och samhällsnivå behövs det nya sätt att kontrollera utvecklingen och beredskapen inför en oviss framtid. Centralt i temat är likaså en undersökning av erforderliga åtgärder ur den globala rättvisans perspektiv.

Syftet med forskningsprojekten är att utveckla konkreta tillvägagångssätt till stöd för samhällets olika aktörer i fråga om att stävja klimatförändringen eller anpassa sig till den med hjälp av lösningar som tar ny kunskap, teknik och naturresurser tillvara samt även övriga potentiella avgöranden och nya metoder. I synnerhet behövs det forskning om beslutsfattande på individuell nivå och om handledning i konsumentbeteende. Olika nivåer kan samordnas exempelvis med hjälp av livscykelanalys av klimatbelastande konsumtion samt systemanalys.

För att kunna stävja klimatförändringen och anpassa sig till den måste man ta hänsyn till såväl ett kortsiktigt som ett långsiktigt perspektiv. Samtidigt måste man hantera generationsöverskridande konsekvenser. Förutom kontrollen över klimatförändringen jämte processerna för ändamålet behövs även en beredskap för att hantera en eventuell negativ utveckling och samhällelig omvälvning.

INFORMATIONSLÄSKUNNIGHET OCH KUNSKAPSBASERAT BESLUTFATTANDE

13.5.2019 utkast

Syftet med temat är att finna lösningar för en kritisk och konstruktiv tillämpning av kunskap till stöd för beslutsfattande och verksamhet såväl på individuell som på samhällelig nivå.

Kunskap lägger en hållbar och konstruktiv grund för en dialog mellan människor, för individens val och för beslutsfattandet i samhället. Människor behöver nya sätt att hantera kunskap. En allt större mängd och alltmer fragmentarisk förekomst av information är en utmaning för såväl filtreringen av informationen som förmågan och sätten att tillägna sig den. Kunskapen kan användas selektivt så att man håller fast vid sina egna åsikter, även om det finns fog för att revidera dem. En allt snabbare teknisk utveckling efterlyser stöd i form av färdighet att hantera informationen samt insikt i olika slag av information. En central utmaning i fråga om relationen mellan vetenskap och beslutsfattande gäller vetenskaplig kunskapens tillförlitlighet samt dess acceptans. En väsentlig fråga är på vilket sätt den här kunskapen kan vinna tillräckligt omfattande acceptans för att kunna fungera som grund för individens handlande och det samhällliga beslutsfattandet.

Samhället och individerna behöver nya tillvägagångssätt för att bilda sig uppfattningar som grundar sig på information samt färdigheter att behandla informationen. Detta handlar om att tillägna sig kunskap, förmedla den och definiera villkor och strukturer för användning av kunskapen på alla områden i samhället med beaktande av såväl det mänskliga livets olika dimensioner som människans förhållande till sin omgivning. Utmaningarna kommer ofta till uttryck på den lokala nivån, medan lösningarna kan kräva ett globalt perspektiv.

Lösningarna fordrar hantering av inbördes relationer mellan olika informationsslag och informationsinnehåll. Dessutom krävs det forskning om de förfaranden och medel med hjälp av vilka information och kunskap produceras, presenteras och bearbetas. Väsentligt är att lösningarna inte lämnar någon utanför och inte heller leder till utestängning från kunskap eller till social ojämlikhet.

PRIORITERING: SOCIAL GEMENSKAP

13.5.2019 utkast

Ett generellt prioriteringsområde i programmen för strategisk forskning för 2020 är social gemenskap. I sammanhang där perspektivet för olika teman är särskilt individcentrerat vill man genom val av prioritering betona att individen alltid handlar som en del av samhället.

Att forskare som är sysselsatta med vetenskapligt arbete och deras partner i interaktivt samarbete förbinder sig till ett samfundsrelaterat tillvägagångssätt som omfattar olika perspektiv (co-creation) ska beaktas överlag i projektverksamheten från och med planeringen av projekten och målbestämningen för dem. Inom forskningen och det interaktiva arbetet är det väsentligt att betona ett öppet och interaktivt förhållningssätt till det omgivande samhället och en vidsynt inställning till dess mångfald av aktörer.